

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus I. De Clericis in generatim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

TITULUS I.

De Clericis in genere.

Orum, qui ad Ecclesi-
am & ovile Christi
pertinent, duo po-
tissimum genera esse
liquet, Clericorum vi-
delicet, & Laicorum
c. Duo sunt 12. Q. 1. Quavis enim à Christia-
nis omnibus agnitionem veri DEI & cul-
tum Apostolus exigit, ad id tamen pe-
culiari quodam ritu ordinantur, quos
Clericos appellamus. His atria domus
Domini, vasa ministerij & sacrificia com-
mendantur: Laicis verò minor obligatio
incumbit, curam domus suæ habere, libe-
ros educare, inter virum & virum iudica-
re, causas agere, oblationes super altare
apponere, decimas exhibere: atq; ita sal-
vari, si vitia tamen benefaciendo evitã-
runt. Jam verò Clericorum non una di-
stinctio est, sed multiplex, ut in progressu
patebit. Nunc quæ generalia & com-
munia omnib. sunt, primò expediamus,
ut facilius ad particularia transitus fiat.
Multa enim clericis communia, specialia
multa sunt, propter varios gradus, of-
ficia, ordines & dignitates, de quibus in-
fra erit dicendi locus.

§. I.

De nomine & institutione Clericorum.

I. **G**Ratianus *Dist. 21. ex Isidori l. 7.*
Getymol. c. 12. Clericos ait, hinc

appellatos credimus, quia Matthias sorte
electus est, quem primum per Apostolos
legimus ordinatum. *χληρος* enim græcè,
latinè fors vel hæreditas dicitur. Propte-
rea ergò dicti sunt clerici, quia de sorte
Domini sunt, vel quia Domini partem
habent. Generaliter autem clerici dicun-
tur quicumque in Ecclesiâ Christi servi-
unt. Confirmat hæc *S. Hieronymus in epist.*
ad Nepotianum. Clericus, qui Christi ser-
vit Ecclesiæ, interpretatur primò vocabu-
lum suum, & nominis definitione pro-
latâ, nitatur esse id, quod dicitur. Si e-
nim *χληρος* græcè, latinè fors appellatur
propterea vocantur clerici, vel quia de
sorte Domini sunt, vel quia ipse Dominus
fors, id est pars clericorum est. Qui autem
vel ipse pars Domini, vel Dominum
partem habet, talem se exhibere debet,
ut & ipse possideat Dominum, & possi-
deatur à Domino. *c. Clericus 5. 12. Q. 1. c.*
Cui portio. 16. Canisius l. 1. H. 4. Tholosanus l.
16. Synagm. c. 1. n. 7. Anto. Canisius l. 1. Va-
lencia To. IV. D. 9. Q. 5. pun. 2. Graff. Par. 2.
l. 3. c. 1.

II. A clericatu excluduntur I. femi-
næ. *Glo. fin. ad c. Diaconissum 27. x. 1. S. Tho.*
n. 4. D. 25. x. 2. c. 1. Suav. V. De Censuris
Disp. 52. init. II. Hermaphroditi, ni-
si virilis sexus multum prævaleret. *Glo.*
in V. testimonium c. testis. Idem de Eun-
uchis dicendum. Silv. V. Hermaphroditus.
III. Illegitimi *c. presbyterorum & c. seq. Dist.*
36. c. cum in cunctis. De elect. c. pervenerab-
lem

A

lem in fine Qui filii sint legitimi IV. Qui non attigerunt ætatem septem annorum completorum. c. Nullus de temp. ordin. in 6. Barb. de potest. Episc. Par. 2. alleg. 11. V. Qui Sacramentum confirmationis nondum susceperunt. Con. Tr. Sess. 23. c. 4. VI. Qui fidei rudimenta nondum edocti sunt. Ibid. VII. Qui legere & scribere nesciant. Ibid. Saltem vernacula lingua. v. Barb. De potest. Epi. Pa. 2. all. 11. VIII. De quibus probabilis coniectura non sit, eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse. Con. Tr. l. cit. IX. Servi & mancipia, intellige, ex utroque parente. Nam ex patre seruo, sed matre libera natus ordinari potest. Barb. l. cit. allegat. 10. n. 45. X. Infames infamia juris vel facti. c. Omnipotens Deus. De accus. c. fin. de testib. c. Tantis Dist. 81. Barb. ibid. n. 40. XI. quilibet criminofus, qui permanet in peccato mortali. c. Ex tuarum. c. ad aures. de temp. Ordin. Barb. ib. XII. Solenniter pœnitentes c. Ex pœnitentibus. c. Illud. Dist. 33. XIII. Bigami, qui nimirum plures habuerunt uxores, sive eodem tempore sive diverso. Si contrarium fiat, & initientur, non possunt tonsuram & habitum clericalem deferre. c. Acutius d. 26. Barb. l. cit. n. 43. XIV. Coniugati quavis initiati contrahere Matrimonium possint c. fin. de temp. Ord. c. si quis eorum c. Lectores Dist. 32. c. à multu de eta & qual. Ord. XV. Homicida, qui per se, vel alium etiã consilio tantam vel auxilio aut quovis modo voluntariè, præter necessariam defensionem mortis alienæ causa fuerunt. Glo. in Clē. nu. de homic. XVI. Obligati ad rationes administrationis publicæ, nisi prius expeditis rationibus c. non fidat. D. 50. c. legē 3. d. 53. Henricus. l. 14. c. 5. Barb. l. cit. n. 47. XVII. Corpore vitiati vel mutili, ita ut cū

magna deformitate nulli muneri exequendo utiles putetur esse. 1. & 2. de corpore vitiatis. c. Illiteratos d. 36. v. Barb. l. cit. n. 48. f. 238. & c. illiteratos Dist. 36.

III. Clericus per primam tonsuram initiarur, detonsis ab Episcopo pauculis capillis, qui ritus reiectionem vitiorum, separationem, & contemptum rerum temporalium significat, ut ex Hieronymo Gratianus notat c. Duo sunt. 12. q. 1. & largius explicatur ab Isidoro l. 2. de off. eccl. c. 4. Catech. Rom. Par. 2. c. 7. Hinc quasi à præviã dispositione ad minores ordines fit transitus, quibus initiati vocantur *Ostiarii, Lectores, Exorcista & Acolyti*. Hi ordines quia sacri non censentur, permittunt nubere. Vnde clerici duplices existunt, alii cœlibes, alii coniugati: qui omnes, modo habitum & tonsuram ferant, & alicui ecclesiæ mandato episcopi seruiant privilegio Canonis & fori gaudent Co. Tr. 5. 23. c. 6. Tholosan. l. 16. c. 1. n. 28. & 33. Ign. Lopez in Practica Crim. Canonica c. 80. & BeMar. l. 2. de Monachis c. 40.

IV. In materia favorabili clericorum appellatione comprehenduntur Episcopi Religiosi, & Canonici: in odiosa verò nec Episcopi, neq; Religiosi, neq; Canonici, aut alii in dignitate constituti. Colligitur ex c. Quia periculosum de sent. exc. in 6. ubi dicitur Episcopos & alios Prælatos interdicti, aut suspensionis sententiã non teneri, nisi cùm de ipsis expressa mentio fit. Allegatur etiã c. Statutum de elect. in 6. & Glo. in Clem. 1. de supplendâ negl. Pralat. Rationem dant, quia in eiusmodi personis est qualitas eminentiæ & dignitatis, quæ in clericis minoribus non reperitur. Pari modo Ecclesiarum parochialium nomine non intelliguntur Cathedralis, quia qualitatem Collegij habent. Idem de Monasteriis dicendum quæ

quæ tamen Ecclesiæ nomine continentur in favorabilibus. *Angelus verb. Clericus. n. 1. Silvest. Armilla. Rosella Zerola eod. Adde quod etiam Monachi & Clerici in favorab. populi nomine qui continentur, ut citati authores aut tradunt.*

V. Per tonsuram à Clericis gestandam hodie Corona intelligitur quæ in raso vertice apparet. Olim crines circulariter tondebantur. *c. Duo sunt. 12. Q. 1. ubi de Clericis.* Hi namq; reges sunt, id est, se, & alios in virtutibus regentes. & ita in Deo regnum habent. Et hoc designat Corona in capite, Hanc Coronam habent ab institutione Ecclesiæ Romanæ, in signum regni, quod à Christo expectatur. Rasio verò capitis est temporalium omnium depositio, & memoriam spinæ Coronæ salvatoris nostri excitat; quam ob causam à Petro Apostolo adhibitam *Beda testatur l. 5. de gestis Anglor.* perfectionis etiam nos monet, quia circularis figuræ est. Coronam hanc in hac vitâ qui negligunt, eam, quæ futuræ est, non mereantur. *Alb. Troisiul. 2. de perfectione Clerico. c. 39. Lopez l. cit.*

VI. Quod habitum attinet, loci attendenda honestas & consuetudo est Toga talaris maximè decens creditur, quæ minimum infra poplites dependeat. Color aut niger, aut nigro proximus apud nos laudatur. Aliud si locus & mos suadeat, excusamus, eos qui sequuntur. *c. Clericus D. 31. Co T. 5. 23. c. 6. De pileo, quia nihil certi legibus constitutum est, consuetudo, quid eligendum, indicabit. Innoc. 111. in c. clerici De vi. & hon. cler. Mosconius l. 1. P. 2. Lopez c. 79. Bus. De statu clericor. 2. Zerola v. clericus n. 14. Regin. l. 30. Tr. 3. aliq; multi citati ad Conc. Trid. Sess. 23. c. 6. De Reformat. & Barb. De potest. Episcopi Par. 2. allegat. 9. Diaz in Praxi. c.*

77. Az. 11. l. 7. c. 14. Q. 4. qui legendus. Barb. in c. Parsimoniam Dist. 41.

VII. Si quæris, quàm graviter peccet Clericus præsertim in minorib. & beneficio constitutus tonsuram & habitum Clericalem non ferens, respondet *Panorm. in c. si quis. De vi. & hon. Cler. & Nau. c. 25. n. 110.* mortaliter peccare quod etiã *Sanch. l. 7. cons. c. 7. d. 49. n. 11. probat, allegans Constitutionē Pii IV. Pii V. & Sixti V. Motu proprio apud Piafeciū Par. 2. c. 3. n. 13.* Hoc tamen Silvestro & aliis durū viderur, ac proinde limitat I. si excessus sit notabilis ultra consuetum. II. Si clericus in sacris constitutus, vel beneficiatus sit. Addit mortaliter peccare omnes, qui gestant vestem partitam, id est, diversi coloris aut tabardum (id est penulam seu viatorium amictum) modò beneficium habeant, quãvis solâ tonsurâ initiati essent. Excusantur tamen, qui secretò, vel ob timorem, aliamq; rationabilem causam eiusmodi habitum utuntur. *v. Azor & Lopez su cit. in Pract. Crim. c. 79. Nau. c. 25. Avila P. 3. Disp. 5. d. 8. Casu XI. Layman l. 5. tr. 9. c. 12. Armilla v. Clericus n. 11. Rosella n. 2. Em. sa. n. 33. Tuschu. Concl. 395. Escobar Tract. 6. Exam. 1. c. 1.*

VIII. Observatione dignum est, quod *Conc. Trid. Sess. 14 c. 6. De reform.* statuit. In sacris, inquit constituti & beneficiati, si postquam ab Episcopo suo etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum clericalem illorum ordini & dignitati congruum & iuxta ipsius Episcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio & beneficio, ac fructibus, redditibus ac proventibus ipsorum beneficiorum, nec non si semel correpti denuò in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & be-

beneficiorum huiusmodi coerceri possint, ac debeant; Secundum Constitutionem *Clem. V.* in Concilio Viennensi editam, quæ incipit *Quoniam innovando* & ampliando l. 3. *Clement. de Vi. & hon. cler. c. 2.* *Constit. Sixti V. cum sacro sanctam.*

Deniq; Clericatus probatur per literas primò, deinde per publicam famam: deniq; concurrentibus aliis indiciis per iuramentum. Ea enim, in quibus non agitur de præiudicio, iuramento probari possunt. *Piascius Par. 1. c. 1. n. 54.* *Barb. in c. si iudex laicus de senten. excomm. in Præterm. Tuschus Concl. 378.*

§. II.

De Clericorum Obligationibus.

I. **C**Lericorum obligationes extrinseci capite manant, nimirum subiectione ad Magistratum suum, possessione beneficiorum, & Ordinibus sacris.

Primò igitur Clericus obedire debet episcopo suo, & cuicumq; superiori in ijs, quæ pertinent ad statum clericalem. Si noluerit, fieri potest, in re gravi, ut mortaliter peccet *c. Omnes 4. de Maior. & Obed. Barb. ibi* Obligatio hæc fudata est in 4. Decalogi præcepto *Honora patrem &c.* In particulari obedire debet I. Si Episcopus præcipiat, ut Romam eat pro negotijs Ecclesie: nec prodèrit excusatio, quod alij sint magis idonej, quia Episcopus non tenetur magis idoneos mittere. nec subditi suo iudicio stare II. si præcipiat resignationem beneficij quo indignus est, ut alteri conferatur. III. si præcipiat denunciare aliquem excommunicatum, quem tamen ipse noverit innocentem esse. Licebit tamen allatis probationibus

illius innocentiam tueri. Hoc autem ubi præstare non potest, præcipienti obediet. IV. Si iustis ex causis subsidium charitativum exigat Episcopus, tenetur pro viribus contribuere *c. Conquerente 16. de off. iud. Ord. Abb. Iun. Panorm. Felin. Ximen. Barbosa. Escobar Theol. Mor. Tr. 1. Exam. 6. c. 4.* De obligatione quam Beneficia adferunt, commodius in Tit. sequenti agemus. II. Quod Ordinem seu statum clericatus attinet, quamvis nullum ex Sacris Ordinibus necessariò exigat juxta §. *preced.* tenetur tamen quilibet Clericus coronam & habitum clericalem deferre. *c. clerici, de Vi. & hon. cler. Co. Tr. 5. 14. c. 6. de ref.* Præterea vitam, moresq; suos ita componere, ut habitu, incessu, gestu, sermone, alijsq; rebus omnibus nihil nisi grave, moderatum ac religione plenum appareat. *c. His igitur Dist. 23.* Nihil enim est, ut *Conc. Trid. Sess. 22. c. 1.* loquitur, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita & exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus sæculi ad altiorem sublato locum conspiciantur, in eos tanquam speculum, reliqui oculos conjiciunt, ex ijsq; sumunt, quod imitentur. Singulis convenire meminerimus, quod Apostolus Timotheo præcipit *1. Tim. 4. Exemplum esse fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate.* Mosconius *de mai. Eccles. l. 1. Par. 2. c. 2. 25. n. 110.* *Busæus c. 4. Henric. l. 13. c. 39.* De varietate formæ clericalis *v. Stengelium l. 4. Variar. c. 9.* Clericos non deferentes habitum clericalem, & tonsuram, quavis in minoribus tantum cum beneficio constituti sunt peccare mortaliter gravissimè: Auctores sentiunt, quibus subscribens *Sanchez l. 7. Consil. c. 7. Dub. 49. n. 11. c. oppo si*

oppositâ gravi prohibitione probat. *Clem. Quoniam de Vi. & hon. cler. Co. Tr. S. 14. c. 6. Bulla. Pii IV. Pii V. & novissimè Sixti V. Moruproprio apud Praefecium Par. 7. c. 3. n. 13. In confirmationem allegantur Angel. V. Clericus IV. n. 1. Silu. §. 2. n. 2. Tabiena. §. 2. Q. 6. Armillan. XI. Lal. Zechus. Casu 4. n. 2.*

Quis verò clericalis habitus propriè sit, hæcenus nemo determinavit. Laudatur niger, & in talos usq; protensus, argutiæ, & sordes pariter damnantur. A loci consuetudine, à viris prudentibus & piis probatâ multum pender. Ego quidem ut peccati mortalis reum non facilè dixerim, qui absq; habitu conveniente procedit; ita graviter delinquere existimo, illos qui extra consuetudinem & necessitatem habitu induuntur, ut ex eo clerici, an laici sint, dignosci non possit. *v. Bonac. Tom. 1. p. 231. Domin. Soto. l. 10. de iustit. Q. 5. ar. 6. Zerola. par. 1. v. clericus. n. 14. Bann in 2. 2. Q. 12. ar. 1. Synodum Bamberg. Anno Chr. 1491. habitum, ubi in §. de Vi. & hon. cler. excommunicatio decernitur illis, qui indecentem habitum ferunt.*

III. Clericos, præsertim majores Canones volunt abstinere à negotiis sæcularibus quæ hominem à divino obsequio avocant, maximè, quæ irregularitatem adferunt. Quo pertinet I. vilium & sordidarum artium usus. Nam clericum minimè decet lanionem, aut macellarium agere: multò minùs ludionem, aut histrionem. *Clem. 1. De Vi. & hon. cler. Pius. V. in Constit. Anni 1566. Nau. c. 25. n. 110.* II. Medendi ars, ubi ustio & sectio necessaria, multò magis armorum usus, *c. 3. & ult. Ne Clerici vel Monachi.* Possunt tamen interesse bello ob bonum finem: Item animare ad pugnam, non tamen ad occisionem aliquam in particulari *c. sen-*

*tentiam Ne Clerici vel Monachi c. Tuis nos D. homic. voluntar. Grass. l. 2. c. 6. III. Judicium sanguinis omnesq; actiones eò pertinentes. Lopez in Pract. c. 102. IV. Venatio, quæ fit cum clamore & strepitu. Aliæ quar. finis est honesta recreatio, vel valetudinis conservatio, permittuntur etiam Prælati & Episcopis, modò non fiant frequenter & cum detrimento aliorum negotiorum, quæ magis necessaria sunt. *Glo. in c. Episcopum De clerico Venat. Barb. in c. Esau. dist. 86. Silu. V. Venatio. Grass. l. 2. c. 3. n. 2. si homicidium, sequatur, ex prohibita Venatione, irregularis erit. IV. Deniq; omne officium, ex quo ius dicitur sæcularibus: cujusmodi est Vice-Comitis, Vice-regis, & similis denominationis Diaz c. 63. Nec clericus in maioribus constitutus potest Procuratoris aut tabellionis munere fungi. c. sicut ne Clerici vel Monachi. Lopez. c. 60. & 61. Vallens. l. 30. H. 50. Mosconius in Par. 2. cap. 2. f. 410. & 412. Bonac. 40. c. 2. n. 336. Card. Tuschus Concl. 381. Iacop. de Grassis l. 2. c. 2. n. 17.**

IV. Singulari prohibitione vetita Clericis est negotiatio. *c. Negotiationem & seq. Dist. 88. & c. fin. de Vi. & hon. cler. Item c. Secundum instituta ne Clerici vel Monachi.* Est autem negotiatio, cum quis rem aliquam comparat eo animo, ut integram & non mutatam vendendo lucratur. Vox illa *Vendendo* accipitur generaliter ut etiam permutationem comprehendat. Nam apud nonnullos negotiatio permutatione conficitur. De hac igitur sequentia notanda sicut. I. Negotiationem Clericis ita prohibitam esse, ut in sacris constituti mortaliter peccent si diu multuq; inhæreant. *Medina C. de restitut. Q. 30. Less. l. 2. c. 21. n. 4. II. Posse nihilo minus comparare rem aliquam, ut in*

materia ex qua aliam conficiant & vendant quemadmodum Eremitæ olim corbes ac stercas. Negotiari item posse modo aliquo honesto, ad suam suorumque sustentationem tradit *Navar. c. 25. n. 34.* quod multi alii confirmant à *Barbosa* citati in *Prætermisissis ad c. Multa sunt. Ne Clerici vel Monachi.* Excusat ergo inopia & necessitas. *Glo. in c. Negotiationem D. 88. Filliuc. Tract. 35. c. 2. n. 19. Manrique Par. 1. q. 66. III.* Non peccare, si per alios negotientur, qui totam industriam præstent. v. g. dando pecuniam in societatem mercatorum, indeque suam quotam recipiendo *Medina supr. cit. Lessius c. 21. n. 6. IV.* Licere Monachis quoque conducere aliena prædia, cum sua ad alimoniam non sufficiunt, indeque fructus percipere, absumere, vel vendere. *Medina C. De rest. q. 30. Molina Disp. 342. Layman l. 3. tr. 4. n. 39. V.* Qui clericus negotiationem vel mercaturam exercet, vestigal solvere tenetur quemadmodum alii negotiatores: & quibusdam locis, maxime in galliâ, cum in commercio delinquant, coram sæculari Iudice conveniri, & puniri possunt; quamvis secundum Canones Iudici ecclesiastico foret dimittendus. *Bern. Diaz in Pract. c. 57. Azor. III. l. 5. c. 19. q. 4. Layman l. 3. tr. 4. n. 39. Diana Par. 1. tr. 2. Resol. 47. Mol. Disp. 339. Fill. l. cit. n. 27. Suar. V. Disp. 22. Sect. 1. Tuschus Concl. 381. Graff. lo. cit.*

V. Clerici obligantur etiam quoad vim directivam communibus sæcularium Magistratum legibus, quæ non repugnant statui ecclesiastico, & pertinent ad bonam gubernationem, ac quietem reip. cuiusmodi sunt, quæ pretia rerum vendibilium constituunt, modum ædificandi præscribunt, & similes. Colligitur ex c. *Quia nonnulli de statu Regularium, ubi*

Barbosa in Prætermisissis. c. Ecclesia De Constitut. & c. 1. De novi operis nunciacione Ratione. quia clerici in civitate communiter viventes eiusdem censentur esse membra, & cives, æquum est igitur, ea, quæ ad communem gubernationem sunt necessaria præstare, quandoquidem *Turpis est omnis pars suo toti non congruens. S. Aug. l. 3. Conf. c. 8. Et qui sentit commodum, idem & onus sentire debet. Reg. Iur. 55. in 6. Tanner. 11. d. 5. q. 6. n. 29. Palao tr. 32. d. 5. pun. 4.* Hinc sequitur realia onera quoque ab iisdem ferenda esse, puta, quibus affecta bona temporalia erant antequam acquirerentur. *Glo. in c. sancitum. de Censibus. Abb. Felinus Imola. Piafeciis Par. 2. c. 4. n. 56. Dixi Quoad vim directivam.* eò quod clerus Magistratui sæculari quoad coactionem minimè sublit, nec ad illum leges spectant, quibus infirmantur contractus, aut personæ redduntur inhabiles in pœnam commissi criminis: at verò quæ formam præscribunt contractibus, aut testamentis conficiendis, ex communi Juris Canonici approbatione etiam Clericos comprehendunt. *Diana P. 1. tr. 2. Resol. 16. & 77. Barb. in Prætermisiss. c. Quia nonnulli de immunitate eccl.*

VI. Quærent aliqui, an clericorum obligatio ad obediendum politicis legibus quæ statui ecclesiastico non repugnant, oriatur directè ex potestate legislativâ civili, an potius indirectè tantum. Verior sententia est indirectè tantum inde oriri, directè verò ex æquitate naturali, quæ suadet illa media, sine quibus reip. pax & unitas conservari nequit. Sunt enim Clerici ab omni omnino laicâ potestate exempti, *iux. Conc. Lateran. sub Leone X. Sess. 9. in Constitutione superna dispositionis & Innoc. III. in c. Ecclesia De Constitut.* Quia tamen inter cives & cum civibus vivendum

dum est, eorumq; privilegiis utuntur Clerici, summi Pontifices iustas alioqui Principum leges approbârunt, & servandas omnibus præceperunt, imò secundùm illas in foro Ecclesiastico, ubi Canones deficerent iudicari voluerunt. *c. Innotuit. de arb. & c. de novi operis nunciatio ne. Glo. ibid. v. adiuvantur. Azor. II. l. 5. c. 12. q. 3. Vasqu. Disp. 176. c. 4. Suar. l. 3. de leg. c. 34. n. 12. & contra Bellarm. err. Angl. l. 4. c. 16. in Apol. con. regem Angl. Tannerus in Disp. de legibus, & privilegiis assert. 15. Laym. l. 1. tr. 5. c. 13. n. 6. & 7. Manrique. par. 2. q. 67.*

VII. Armorû gestatio & usus nulli Clerico licitus est. *c. Nimum 23. Q. 8. c. Non pilâ. l. clerici. c. Quicumq; ead. Causâ, & q. Az. II. l. 7. c. 15.* Excusare tamen potest necessitas, consuetudo, & dispensatio, quam tamen Episcopis impertiri non licet. Aliàs meminerint Clericorum arma lacrymas, & preces esse *c. Convenior. 23. q. 8. Azor. II. l. 7. c. 15.* An autem ferentibus arma contra prohibitionem auferre liceat Judicib. laici, *V. Covarr. l. 2. Var. c. fin. & Pract. c. 33. Farcinac. Par. 1. Q. 8. Diana P. 1. c. 2.* Facti potius, quam iuris esse *Manrique pronunciat in par. 1. qq. moral. q. 12.*

§. III.

De Cœlibatu Clericorum

HIC est lapis offensionis sectariorum nostri temporis primò, deinde quorundam etiam Catholicorum, qui continentiae jugum intolerabile, impossibile, & tyrannicum proclamant. *conf. Aug. & Apol. H. de coniug. Sac. Calvinus l. 4. Institut. c. 12.* Nec altius exurgunt, quia animales sunt. Igitur quàm pium Ecclesiæ & conveniens sit cœlibatus præceptum in sequentibus declarabimus.

I. Clerici minores Matrimonium licitè ineunt, eòq; utuntur. Constat ex Ecclesiæ praxi, & l. 3. Decret. H. 3. ubi *Alex. III. c. 1. sic ait. Si qui clericorum infra subdiaconatum acceperint uxores ipsos ad relinquenda beneficia ecclesiastica; & retinendas uxores districtione ecclesiasticâ compellatis.* Uxores igitur retinent, beneficia verò amittunt idq; licet matrimonium nondum consummatum sit: nec recipient beneficia, quamvis religionem sponsa profiteatur *c. 1. de cler. coniug. Abb. Imola. & alii apud Barb. in c. clericum. de cler. coniuga.* Perdunt similiter quælibet iura, ut regressus, accessus, ingressus ad beneficium ecclesiasticum. Idem de pensionibus multi affirmant *ap. Az. l. 13. c. 13. q. 8.* Nec proderit, si matrimonium ratione impedimenti alicuius canonici irritum sit, ut si consanguineam duxerit. Contrariù tamè de sponsalibus dicendum est, & matrimonio cum impubere contracto, quia hoc sponsaliorum vim, & naturam jure Canonico sortitur. *c. Tua nobis. de dispensat. impuberum. Navar. c. 25. n. 120.* Idem minores Clerici uxores ducere possunt etiam viduas, & corruptas absq; omni peccato. Patet ex Canon. *Apost. c. 25.* Ex his qui cœlibes in clerum pervenerunt &c. Neq; obstat *c. Seriatim Dist. 32.* ubi dicitur, Clericos tantùm Ostiarios, lectores, exorcistas, acolytos, si extra votum & habitum Monachi inveniuntur & continentiam profiteri noluerint, uxorem accipere posse cum benedictione sacerdotali, non autem viduam aut repudiatam. Non obstat, dico, quia mox subiungitur, eos, qui duxerint viduam aut corruptam, ad superiores ordines ascendere non posse, etiam post mortem uxoris, nec ad Clericorum ministeria redire, eorumq; privilegiis frui.

frui. Non possunt ergo simul viduam, & corruptam ducere, & privilegia sua retinere. Azor. l. 13. c. 14. Q. 14. Sanchez. l. 7. de Matrim. Disp. 31. Fill. i. tr. 9. c. 3. piasecius Par. 1. c. 1. n. 53. Vallens. l. 3. H. 3. §. 2. Silu. V. Clericus §. 3. n. 7. Zero Par. 2. eod. n. ult. Toletus l. 1. c. 67. Laym. l. 1. Tract. 5. par. 1. c. 3. n. 2. & l. 4. Tr. 2. c. 14. n. 7.

II. Clericis maioribus, quales sunt episcopi Sacerdotes, Diaconi & subdiaconi interdictum est iure ecclesiastico matrimonium. Hanc propositionem sectariorum nostri temporis contradictiones & calumniae illustrarunt. His enim excitati doctissimi viri accuratissimè explicarunt, & confirmarunt. Præ aliis Cardin. Bellarminus l. 1. de cler. c. 19. ex multor. Conciliorum authoritate & SS. Patrum testimoniis confirmat, quem secutus Becanus in Manuali suo cap. 13. probat. I. Apostolos servasse perpetuam continentiam partim consilio Christi, partim sponte. II. eosdem suavisse, & constituisse, ut alii deinceps ministri Ecclesie continentiam servarent. III. Continentiam, quam Apostoli præscripserunt, statim in Ecclesia servatam esse & postmodum lege ecclesiastica non semel, sed sæpius præscriptam & quidem dupliciter, Primum ut non liceat illis uxores ducere post susceptos ordines. Secundò ut si ante susceptos ordines duxerint uxores, & postea susceperint ordines, nõ licet uti illis, sed debeant perpetuam servare continentiam. Eiusmodi sunt leges. Concilii Elibertini Anno Christi 313. aut 315. Placuit in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis & Subdiaconis positis in ministerio abstinere se à coniugibus suis, & non generare filios. Quod quicumq; fecerit, ab honore clericatus exterminetur. 2. Concilii Carthag. II. circa Annum 396. Can. 2. Omnibus placet, ut episcopi, presbyteri, & Diaconi, vel

qui sacramenta contrectant, pudicitia custodes etiam ab uxoribus se abstineant, ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoq; custodiamus. Alludere videtur Concilium ad Canonem Apostolorum 25. Ex his qui cælibes in clerum venerint, iubemus, ut lectores tantum & cantores. si velint, nuptias contrabant. 3. Concilii Agathensis Anno 506. Can. 9. Placuit etiam, ut si presbyteri, vel Diaconi coniugati ad thorum uxorum suarum redire voluerint, Papa Innocentii vel Siricii episcopi, auctoritas, que est his Canonibus inserta, servetur. 4. Concilii Aureliensis III. Anno Christi 573. Can. 7. Clerici verò, qui cum uxores non haberent, benedictione suscepta coniugia crediderint eligenda, qui volentes abiq; ullâ reclamatione fuerint ordinati, cum ipsis mulieribus quas acceperint, excommunicatione percillantur. 5. Concilii Aureliani. IV. Anno Christi 347. Can. 17. Ut Sacerdotes sive Diaconi cum coniugibus suis non habeant communem lectulum, & cellulam, ne propter suspicionem carnalis consortii religio maculetur. Quod si fecerint, iuxta prædictos Canones ab officio degradentur. Adde Concilium Aquisgranense tempore Ludovici I. circa Annum 828, celebratum. c. 6. & Vormatiense c. 9. Placuit ut Episcopi & Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi abstinere se ab uxoribus & non generent filios. Deniq; Concilium Moguntinum sub Arnulpho Imp. circa Annum 895. c. 10. Statuit ut nulla penitus mulier ne soror quidem aut mater cum ecclesiasticis habitare permittatur. His similia S. Bonifacii tempore circa Annum Christi 740. constituta sunt in duabus synodis, de quibus Serarius in Hist. Mog. l. 3. c. 42. & Valentia To. IV. Disp. 9. Q. 5. pun. 5. §. 2. item lib. sing. de Cælib. 3. & 4. Ja n quod summos Põifices attinet,

§. III. DE COELIBATU CLERIC.

attinet, *Calixti II. in c. Presbyteris dist. 27.* verba sunt. Presbyteris Diaconis, Subdiaconis & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdiximus. Sub idem tempus *Siricius Papa* (electus est anno 385.) in *epist. ad Himericum c. 7.* ait, Sacerdotes omnes atq; Levitæ insolubili lege constringimur, ut à die ordinationis nostræ sobrietati ac pudicitiae & corda nostra mancipemus & corpora: *Innocentius I. circa annum Christi 400. epistolâ ad Exuperantium c. 1.* scribit Proposuit, quid de his observari debeat, quos in Diaconi ministerio aut in officio presbyterii positos incontinentes esse aut fuisse generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifesta est disciplina & beatæ memoriæ viri *Siricii* episcopi monita evidentiâ commendant, ut incontinentes in officiis talibus positi omni ecclesiastico honore privarentur, nec admitterentur accedere ad ministerium, quod solâ continentia oportet impleri *v. Barb. in dist. 28 cap. 1. & 2. Maxim. Sandeum in Hyperbole p. 310.*

III. Ex his manifesta sunt nostri temporis Sectariorum mendacia multa, & enormia, videlicet 1. Non à Synodis, sed contra auctoritatem Synodorum, à Pontifice legem coelibatus invecram esse. *Apolo. Conf. Aug. ait. de coniug. Sacerdotum.* Propria, ait *Melanthon* est hæc lex de perpetuo coelibatu huius novæ Pontificiæ dominationis. Cautior paulò *Calvinus l. 4. Inst. c. 12.* quia prædictos Canones negare non poterat, explodendos & abjiciendos dixit. 2. Ante annos quadringentos primum impositam esse Coelibatus legem in Germaniâ. In *Germaniâ*, ait *Melanthon* primum ante annos 400. Sacerdotes vocati sunt ad coelibatû. 3. Eam legem latam esse non religionis causâ, sed dominatio-

nis. Calumnia hæc immanissima est, quæ iudicium fert de intimis animi secretis, cum gravi iniuria summorum Præfulum Conciliorum, adeoq; ipsorum Apostolorum, à quibus factorum hominum & Ecclesiæ ministrorum coelibatus exordium habet. *iv. Joviniani hæretici*, *S. Hieronymi* tempore nondum fuisse cognitam coelibatus & continentiae legem. *v. Falsum esse, quod Calvinus scribit l. 4. c. 12.* Ea, quæ de continentia Sacerdotum à Conciliis & Pontificibus sancita leguntur, consilii esse, non præcepti. Nam comminationes & pœnæ adiunctæ contrarium indicant. *vi. Gregorium VII.* matrimonio Sacerdotibus severissimè interdicto dissoluisse iam contracta. *Funecius in Chronolog. l. 10. §. Caterum.* Nemo enim Sacerdotum in Occidentali Ecclesiâ aliquando verum Matrimonium contraxit, & si contraxit ullus, à nemine dissolutum, sed pro nullo habitum est.

IV. Præter legem ecclesiasticam Votum continentiae in ipsâ maiorum ordinu susceptione nuncupatur ab iis qui scientes volentes initiantur. Patet ex *Conc. Tri. sess. 24. c. 9.* ubi anathema declaratur, qui dixerit Clericos in sacris ordinibus constitutos posse matrimonium contrahere, contractumq; validum esse, non obstante lege ecclesiasticâ, vel voto. Idem antiqui Canones indicantur *c. presbyteris d. 27. & tota 27. q. 1. Item Extra tit. Qui clerici vel voventes. Conc. Carth. IV. c. 104. Conc. Matisconense c. 4. &c.* Dixi Quis scientes, volentes initiantur. Hi enim soli explicitè vel implicitè Votum castitatis emittunt. Qui verò per vim aut metum gravem, vel absq; intentione votendi ordinantur, nullius voti vinculo ligantur: sed tamè castitatè profiteri coguntur secundùm legem Ecclesiæ, vel perpetuò altaris ab-

B

mini-

ministerio abstinere. Similiter pueri ante rationis usum, vel annos pubertatis temerè ordinati nec voto nec lege tenentur, nisi sponte quod factum est, approbent, & exequi potestatem acceptam velint. *Sanchez de Matrim. l. 7. d. 27. Emm. Sa. V. Ordo n. 22.*

V. Continentiæ Votum, de quo hic, solenne est, & iure divino Matrimonium contrahendum impedit: contractum verò dirimit, non iure divino, sed ecclesiastico tantum, quandoquidem ex naturâ rei inter promissionem Castitatis quamque & vinculum Matrimonii nulla repugnantia est, sicuti neq; inter Sacerdotium & coniugium, ut ex consuetudine Græcorum liquet, qui uxores ante sacerdotium nuptas retinent, nec propterea ab Ecclesiâ damnantur. *S. Th. 4. dist. 37. q. 1. a. 1. Bonau. art. 1. q. 2. Alb. Dur. Paludan. & innumeri alii apud Sanchez. de Matrim. l. 7. d. 28. n. 11. & seq. Filliuc. tract. 10. c. 4. n. 120. Toletus l. 7. c. n. 3. Em. Sa. V. Impediunt Matrim. dirim. n. 3.*

VI. Si invitâ uxore maritus ordinetur, eum repetendius habet uxor: & ipse quidem perere debitum non poterit, reddere verò tenetur. *Abb. in c. Quidam de con. conjug. ubi redire ad uxorem iubetur, qui illâ invitâ monasterium intravit. Idem iuris manet, si uxor vel metu gravi impulsâ, vel dolo capta, vel ex ignorantia consentit. Idem dicendum videtur, si eum sciret, neq; aperte contradixit, neq; consentit, sed dissimulavit. S. Thom. addit. ad 3. p. q. 43. art. 4. Filliuc. tr. 10. c. 4. n. 147. Azor. 1. l. 13. c. 14. q. 1. Barb. in c. Quidam intravit. de convers. coniug. Item c. coniugatus eod.*

VII. Divortio per legitimam auctoritatem facto propter solius uxoris adulterium, ipsâ invitâ potest maritus sacros

ordines suscipere. *Abb. in c. Constitutus. de conv. coniug. contra Innocentium, Ostiens. & quosdam alios, quia eidem adulterâ, quamvis non ordinaretur, posset negare debitum. Dixi. Propter solius uxoris adulterium. Nam si maritus quoque adulter sit, compensata iniuria creditur, nec uxorem deserere, sed de reconciliandâ cogitare debet. Soto in 4. dist. 36. q. 1. art. 5. Az. l. cit. q. 13. & Sanchez. l. 10. de matrim. d. 11. n. 16. ubi hanc regulam præscribit. Quoties licet viro ad religionem transire, uxore adulterâ renitente, licet similiter sacris ordinibus initiari.*

VIII. Qui post matrimonium ratum non consummatum sacros ordines recipit, si invita uxor fuerit, religionem aliquâ intrare debet secundum quosdam ut voto satisfaciatur. *Ostiens. Archidiaconus. Astensis. Antonin. 3. p. tr. 1. c. 8. solus verò cum nonnullis in 4. dist. 38. Q. 2. art. 1. putat, iure non cogi. Sed tutâ conscientia consummare Matrimonium posse non quidem petendo, sed reddendo debitum. Verum prior opinio præferenda videtur. Quod si consenserit uxor, nihil iuris in maritum retinet, sed eo ipso quod annuit, castitatis Votum suscipere compellitur. Filliuc. cit. n. 148. Palud. in 4. dist. 38. q. 3. art. 3. Astensis. Ostiensis. Sily. V. Matrimonium 7. q. 1. Azor. 1. l. 13. c. 14. q. 2. Sanchez. l. 7. de Matrim. d. 39. Bonacina 10. 3. pag. 331. Barb. in c. significavit. de convers. coniug.*

XI. Clericus voti castitatis transgressor, quocumq; luxuriæ actu duplex peccatum committit, nimirum contra temperantiam, & contra virtutem religionis. In fornicatione altâs simplici incontinentia cum sacrilegio coniuncta est: in adulterio etiam iniusticia reperitur. Vicia enim & malitiæ multiplicantur secundum diversitatem virtutum, seu honestatis cui ad-

versantur

verfantur. ex recepta Theologorum doctrina. *Vasq. l. 2. d. 98. c. 2. Less. l. 4. c. 3. d. 12. Sanch. de Matrim. l. 7. d. 27. n. 20. Filliuc. Tr. 24. c. 10. n. 266. & Tr. 30. c. 2. n. 54. Bonac. to. 2. p. 117.*

X. Neq; una clericum in sacris constitutum, si incontinens fuerit, pœna manet. Propter fornicationem aliàs simplicem, olim deponetur. *c. presbyter d. 82.* Propter stuprum similiter, additâ quoq; si ita videatur, pœna pecuniaria, vel graviore. *V. Panor. in c. Non debet de conf. & Affin. Notorius fornicator secundum antiquos Canones ipso iure suspensus est. Si vis adhibita est, depositus in Monasterium vel arctum carcerem detrudi potest. Quin verò dotaret oppressam debeât, extra controversiam est. Adulterii reus ab officio deiectus in Monasterium toto vitæ suæ tempore detruditur. *Frid. sess. 24. c. 8. c. si quis clericus d. 81. Glo. in c. Lator 2. q. 7.* Præterea infamis efficitur. *Abb. in c. at si clerici §. de adulteriis. de Concubinariis V. Conc Deniq; clericum Sodomitam degradandum & Judici sæculari tradendum esse Pius V. constituit Anno 1568. ut videre est apud Navarrum c. 27. n. 249. cuius moderationem seu limitationem de eo, qui quasi usu quotidiano flagitiû illud exercet, meritò rejicit Lopez in annot. cap. 88. Bern. Diaz Comitulus l. 1. q. 57. & 58. item l. 6. q. 42. Menoch. casu 288. Clarus §. Fornication. 3. Barbosa in c. cit. Espencaus l. 2. de continens c. 6. Lop. c. 82. & seq. Tholos. l. 36. c. 7. Zerola v. Concubinariis. Filliuc. Tr. 30. c. 8. n. 160. Azor par. 11. l. 7. c. 18. Tolet. l. c. 47.**

XI. Causa prohibiti sacris hominibus coniugii, Sacerdotibus nimirum, Diaconis & Subdiaconis plures sunt. Prima Ne Sacerdotes à laicis vilipendantur, ut pote non multò maiores & excellentio-

res, sed eodem miseræ servitutis iugo alligati. *Secunda*, ut possint hospitalitati vacare, quod ab Apostolo commendatur *1. Tim. 3. v. 2. ad Titum cap. 7.* *Tertia*, ne reditus & bona ecclesiastica alienentur & transferantur in filios Secerdotum, quos aliter dotare non possunt. *Quarta* & potissima, quia valde indecens est, uxori simul & divina rei vacare: quod ipso naturæ lumine videtur notum.

At inquit, matrimonium sanctum est, & ipsius usus Deo gratus. Nemo id Catholicorum negat: illud tamen omnes agnoscere debent, quod mentem ab oratione, sacrificio, aliisque piis operibus avocet iuxta illud *1. Cor 7. Qui habet uxorem divisus est. & sollicitus qua sunt mundi, quomodo placet uxori.*

Plura Bellarm. l. 1. de clericis c. 19. Valentia l. de Cœlibatu c. 5. Hofius in confess. fidei c. 88. Espencaus l. 4. de continentia c. 10. Harmonia augusta. confess. Fabricii ad art. de coniug. Sacerd. pag. 359. Costerus de cœlibatu c. 19. Barb. in c. cum olim. de cleric. coniug. & in c. aliter. dist. 31.

§. IV.

Satisfit Obiectionibus

Obi. I. Subdiaconi non videntur voto aliquo, vel lege obligati, quia de solis Presbyteris & Diaconis loquuntur iura ut patet ex *citatu n. 11. & c. 6. dist. 60.* ubi dicitur. Nullus in Episcopum eligatur nisi in sacris ordinibus religiosè vivens fuerit inventus. Sacros autem ordines dicimus Diaconatum, & Presbyteratum. Hos siquidem solos primitiva legitur habuisse Ecclesia. R. Aliqui putant Subdiaconatum primis Ecclesiæ annis inter sacros ordines, non fuisse numeratum, ut

verba citata *Vrbani Papa* indicant. Sed illis aduersatur *canon. 26. Apostolorum.* ubi Matrimonium permittitur iis taneum qui constituti in minorib. ordinibus sunt. Alij igitur dicendum censent, fuisse quidem ab initio Ecclesie sacrum ordinem, sed pro tali non semper agniti, idq; propterea, quia Subdiaconi non ordinantur per impositionem manuum, ut Presbyteri, & Diaconi. *c. presbyter de sacram. non iterandis.* Presbyter, & Diaconus, cum ordinantur, manus impositionem tactu corporali recipiunt. Hic nulla Subdiaconorum mentio fit. Igitur usq; ad ætatem *Vrbani II.* qui electus est Anno 1088. Subdiaconis licuisse matrimonium verisimile est, & exinde prohibitum. *c. Erubescant. d. 32. Urbanus II. Dominico patriarcha Gradensi. Azor l. 1. c. 12. q. 4. Vasq. de ord. d. 2. 4. c. 3. Mosconius parte 2. c. 1. Barbin c. nullus d. 62.*

Obj. II. *Conc. Nicenum Anno Christi 330. cælibatum Sacerdotibus liberum reliquit, teste Socrate. l. 1. c. 8. & Sozomeno l. 1. c. 22. cum enim de illo præcipiendo ageretur, Paphnutius confessor sanctitate vita, & miraculis clarus surrex. it in medium, dixitq; nuptias honorabiles & castas esse. nec offerendam cuiquam fornicandi occasionem; quam sententiam tota synodus approbavit. R. Paphnutii testimonium Lutheranis nihil prodesse, quia suasisit non permittendum Sacerdotibus, ut post ordinationem suam nubant, quod tamen Lutheranis omnibus permittunt. Deinde credendum non est Socrati, & Sozomeno, ut mendacibus. Certè S. Greg. l. 6. ep. 31. Sozomeni historiam reprobat, quia, inquit, multa mentitur. Socrates autem l. 5. c. 21. tria mendacia manifesta habet. Insuper suspectam Sozomeni de Paphnutio narrationem facit, quod *Conc. Nicenum can. 3.* prohibet Episcopo, Presbyteris &*

Diaconis, ne ullam domi mulierem habeant, præter matrem, sororem, & amitam. Si uxores permittæ sunt, cur nullarum mentio fit? Hoc argumento convictus *Lutherus in l. de Concil. parte 1.* fatetur Patres noluisse Paphnutii sententiã approbare. Alibi tamè cõtrariũ affirmat. Verũ sunt ista, ut feruntur, aliud nihil probant, quã Paphnutium alterius & mitioris sententiæ fuisse, idq; apud Græcos, ubi hodièq; Sacerdotes mariti tolerantur *Barb. in c. Nicana synodus dist. 31.* Ecclesia Occidentalis, & Romana aliud semper docuit & serua vit, non quod nuptiæ impuræ, & abominandæ sint, sed quia à muneribus ecclesiasticis retrahunt, & minus idoneos reddunt ad ministrandum Domino. Nam qui habet uxorem diuisus est & sollicitus quomodo placeat illi.

Obj. III. Centuriatores Magdeburgenses non uno loco repetunt historiam quandã de sex millibus infantum capitibus in piscinã quadam repertis qui omnes ex occultis sacerdotum fornicationibus nati, & suffocati fuerint. Allegatur in eũ finem S. Valrie i epistola, quam ad Nicolaum I. Pontificem scripserit. R. Si epistola illa falsa & fictitia est, ut benè monstrat *Card. Bellarminus l. 1. de Cler. c. 22. Alanus Copus in Dial. 1. c. 22. Valent. tr. IV. d. 9. q. 5. p. 5. Gretser. l. 2. Apol. con. Misenum pag. 391. Franti Costerus c. 19. de Cælibatu Gretserus, & alii,* nihil ad nos pertinet. Si autem vera, multũ prodest, quia fatetur *Primò* à Pontifice cogendos esse Presbyteros & Monachos, ne uxores ducant, & si post continentię votum duxerint, separandas esse. *Secundò*, Pontificẽ omnium fidelium caput esse, cui obedientiã, & subiectionẽ debeãt. Pudeat novi Evgelii præcones carnis suæ desideria & insulas opiniones eiusmodi somniis ac deliramentis stabilire velles.

Obj. 46.

Obj. IV. Multi sunt ad ministeria ecclesiastica idonei, qui tamen non habent continentiae donum: unde sequitur, aut ecclesiam privari bonis ministris, aut laqueum conscientiae injici illis qui quia continere non possunt, per luxuriam diffluunt. R. Ut Ecclesia necessariis ministris abundet, curae erit Christo ipsius sponso, & protectori: nec defuerunt hactenus, quamvis nulli indultum sit matrimonium. Falsum praeterea est quod passim inculcant evangelici buccinatores celibatum seu continentiam esse speciale Dei donum quale est, linguarum & miraculorum, quod ne quidem serido & multum perentibus detur. *Ac inquit, non omnes capiunt verbum hoc Matth. 19.* Ideo non omnes vocantur ad sacerdotale munus Quos vero Deus vocat, eos confirmat, & castos reddit, modo velint, ut SS. Patres magno consensu docent. Sed negligenda non sunt media, Orationis studium, ieiunia, periculorum & occasionum fuga. Haec quoniam parvi aestimant Novatores, mirum non est, carnalibus desideriis aestuare, & difficilem a Venereis voluptatibus ab continentiam experiri. *Bellarmin. l. 1. de cler. c. 27. §. sed dices. Lorich. Specul. Hares. v. continentia.*

Obj. V. Ecclesia non habet potestatem prohibendi matrimonium, quia Deus id vel mandat, vel saltem permittit. R. Ecclesia nulli volenti nubere, continentiae legem praescribit. Nubat qui nupturus est, modo in Domino: sed in ministris suis, qui altari servire volunt, hanc conditionem requirit, ut caelibes sint. Si quis autem continere non potest, aut non vult continere, aliud vitae genus, in quo se exerceat, deligendi potestatem habet. An non milites alicubi ea lege scribuntur, ut absque uxoribus, quas domi relinquunt in cam-

pum prodeant, & aliis, ne quas militiam alant, associent sibi?

Obj. VI. Testimonia quaedam S. Scripturae allegantur, & exaggerantur, quorum depravata expositio risum potius, quam responsum meretur, cuiusmodi est Apostoli 1. Tim. 3. ubi vult episcopum unius uxoris virum esse; quasi vero ulli unquam Christianorum duas habere licuerit, & aliis imperavit Paulus, quod nec ipse servavit, nec Timotheo aut Tito episcopis, ut servarent, iniunxit. Nullum in tota antiquitate episcopum legimus uxoratum fuisse. Quis credat ab illis voluntatem, vel mandatum Pauli Apostoli in re tam facili & appellibili non intellectum aut neglectum fuisse? Mens igitur Apostoli est, ut nemo sacerdos initietur, qui secundas nuptias expertus est. *Extra de bigamis non ordinan. per totum & dist. 33. tota & aliis locis. Plura invenies apud Valentianum l. de celibatu c. 4. Bellarm. l. 1. de cler. c. 20. & sequentibus. Franc. Costerum. c. 19. de celibatu. & Barbof. in c. Nicana synodus dist. 31.* Qui addit, multos eorum, qui de Graecorum Sacerdotum coniugio scripserunt, summorum Pontificum nimiam benignitatem notasse, qui morem illum tam diu tolerarint. Quod vero Cassander in consultatione sua ad Maximilianum Imperatorem, a quo de dissidio Religionis consultus fuerat, his temporibus expedire scribit, continentiae legem pro sacerdotibus tollere, quasi alia huius, & veteris aevi necessitas sit, nihil aliud est, quam os suum in caelum ponere, & prudentiae carnis spiritum subijcere velle, quod impium est.

S. V.

De Privilegiis Clericorum.

Abb. Panorm. in c. 1. Episcopus, de prabendis. generaliter affirmat, omnia militum privilegia clericis congruentia habere illos, quia ut illi milites Imperatoris sic isti milites sunt Dei. Alii apud Silvestrum 14. privilegia numerant. Ut evitemus confusionem, adhibenda distinctio est.

I. Clericorum privilegia ad duo genera revocantur. Alia enim sunt spiritalia, alia temporalia. Illa quia ad jus Canonicum spectant *Canonis* dicuntur. Hæc comprehendunt immunitates & exceptiones a judiciis, muneribus & oneribus civilibus, & quia forum externum respiciunt *Fori* appellantur. Eorum, quæ primi generis sunt, quædam consistunt in bonorum acquisitione, cuiusmodi sunt beneficia & officia ecclesiastica: quædam actò in depulsione malorum, quale est illud *cap. si quis suadente diabolo* 17. q. 4. ubi excommunicatur, quicumq; violentas manus in clericum iniecerit. Posterioris generis censentur, quibus illi censuris & pœnis ecclesiasticis subjiuntur, qui immunitates & privilegia clericorum violare præsumpserint. *Reginald. l. 9. c. 24. n. 368*

II. Privilegium Canonis notissimum, & accuratè explicatum est à *Coninck de Sacram. disp. 14. de Excom. dub. 25.* ut qui videntes manus in clericum, suadente diabolo iniecerit, excommunicatus sit excommunicatione summo Pontifici reservatâ. Sic *Innoc. II.* in Synodo Lateran. sanxit 17. q. 4. c. *si quis* & confirmavit *Alex. III.* relatus in c. 5. de *sent. excomm.* Non

dubium est, inquit, quin hi qui violentas manus in clericos vel canonicos aut cuiusvis religionis conversos inijciunt, ex constitutione Concilii Lateran. sententiam excommunicationis incurrunt, nec nisi in articulo mortis sine Romano Pontifice absolutionis possunt beneficium impetrare. *Piassec. in Praxi par. 2. cap. 1. pag. 85. Silv. v. clericus §. 1. n. 5.*

III. Hoc Canonis privilegio gaudent omnes clerici, quamvis prima tantum tonsura initiati dummodo *Conc. Trid. decretum* fervent, ut n. 6. dicemus: præterea. Monachi, Moniales, Conversi, & Novitii. c. *cum contingat de ata. & qual. c. un. de cler. coniug. in 6.* ubi in clericis requiritur, ut habitum, & coronam ferant: cum unica & virgine matrimonium contrahant. *E contra non gaudent I. Rea- liter degradati II. Incorrigibiles c. Cum non ab homine de iud.* post trinam scilicet monitionem prælati, in duobus potissimum casibus, si nimirum clam arma gestent, vel absq; habitu ecclesiastico incedant. III. Qui per annum sunt histriones, aut ioculatores. IV. Qui neglectis divinis officiis negotiis sæcularibus occupantur, si iter moniti non abstintant v. Qui publicè & per se exercent officium macellarii aut tabernarii, si post trinam monitionem non cessent. Et bigami quidem privantur omnino, si ve habitum ferant, si ve non. *Covar. l. pract. qq. c. 31. Bellarm. d. 2. de cler. c. ult. Buseus q. 7. Coninck de sacram. disp. 14. de excom. d. 15. n. 156. Comitol. l. 6. q. 20.*

IV. In causis merè ecclesiasticis liberi sūt cleirci à potestate Magistratus sæcularis, idq; iure divino. *Glo. in c. Tributum 23. q. 8. & c. quamvis de censib. in 6.* Glossæ multi Canonistæ adhærent: alii cum Theologis

logis quibusdam aliter sentiunt apud Bell.
l. 1. de Cler. c. ult. & Covar. l. pract. quest. e. 31.
 At nostræ assertionis fundamentum est
 in dispositione Christi, qui oves suas, id
 est, fideles, ad eum; rotam ecclesiam S. Pe-
 tro tradidit & subiecit, à quo pascendi,
 & iudicandi sunt. *Hinc. ad Cor. 6.* Pau-
 lus iubet lites etiam civiles Christiano-
 rum non deferri ad tribunal gentilium,
 & Concil. Milevitanum can. 19. statuit,
 ut quicumq; ab Imperatore cognitionem
 iudiciorum publicorum petierit, honore
 proprio privetur. Concilium Matisonense
 primū cano. 5. vult. ut nullus clericus ad Ju-
 dicem sæcularem quemcumq; alium fra-
 trem de clericis accusare, aut ad causam
 dicendam trahere quocumq; loco præsu-
 mat, sed omne negotium clericorum aut
 in Episcopi sui, aut in Presbyteri, aut
 Archidiaconi præsentia finiatur. Non
 mirum igitur, si quod Sulpitius *l. 2. sacra hi-
 storia* commemorat, S. Martinus exclama-
 vit, novum esse, & inauditum nefas, ut
 causam Ecclesiæ iudex sæculi decernat, S.
 Ambros. *quoq; ep. 78. & August. ep. 162.* illos
 reprehendunt qui causas Ecclesiæ terre-
 nis iudicibus dijudicandas exponunt. *v.*
 Bozium *l. 1. de iure status. c. 9. & l. 6. c. 2.*
 Dixi, in causis merè ecclesiasticis: Nam sub-
 esse legibus civilibus, quæ non repugnant
 ecclesiastico statui supra diximus, *s. 2. n. 5.*
 & nemo nõ agnoscit. Bellarm. *l. 1. de cler. c.*
28. Adamus Corzen *l. 6. Politicor. c. 8. Becan. in*
Manualic. 19. q. 3. Bannez q. 67. art. 1. pag. 268.
 V. Neq; in causis civilibus neq; crimi-
 nalibus, & capitalibus clerici à iudice sæ-
 culari iudicari & puniri possunt. Ita san-
 xit Concil. Chalcedon. primū can. 1. Si cleri-
 cus adversus clericum habet negotium,
 non relinquat episcopum suum, & ad sæ-
 cularia iudicia non recurrat. Concil. Aga-

thense can. 32. Clericum nullus præsu-
 mat apud sæcularem iudicem episcopo
 non permittente pulsare. Idem reperies
 in Concil. Carthag. III. Toletano III can. 13.
 Matisonensi c. 8. Adde Pontificum decre-
 ta. Caius Papa ep. ad Felicem episcopum ne-
 mo, ait, episcopum, aut reliquos clericos
 apud iudicem sæcularem accusare præsu-
 mat. Marcellinus in ep. 2. Clericum cuiusl.
 ordinis absq; Pontificis sui permisso nul-
 lus præsumat ad sæcularem iudicem tra-
 here. S. Greg. *l. 11. ep. 14. ad Ioannem Defen-
 sorem* De persona presbyteri hoc atten-
 dendum est, si quam causam habuit, non
 ab alio teneri, sed episcopum ipsius adire
 debuit. Idem inculcatur *rotā q. 5. causa*
21. ubi insuper excommunicatio fertur in
 illos, qui confugiunt ad iudicem sæcula-
 rem, & in hunc si receperit ad se confugi-
 entes. Idem in Bullā c. d. repetitur. can. 19. de
 quo *V. Comitoli. l. 6. q. 21.* Imperatores de-
 neq; suis constitutionibus declararunt
 immunes clericos & Monachos ab in-
 quisitione & punitione sæcularium iudi-
 cum saltem in causis civilibus. Viderunt
 enim parum conveniens esse, ut ab ovibus
 pastores iudicentur *V. Iustin. Novell. 79. 83.*
& 123. Bozium de iure status lo. cit. Farina-
cium l. 1. q. 8. n. 1. & seq. Tanner. l. 1. de libert.
ecclesiasticā 7. Covarr. l. pract. qq. c. 31. n. 3.

VI. Forti privilegio non gaudet, mi-
 norum ordinum clericus, nisi qui benefi-
 cium ecclesiasticum habet, aut clericalem
 habitum ac tonsuram deferens alicui ec-
 clesiæ ex mandato episcopi servit: vel in
 Seminario Clericorum, aut in aliquâ
 schola, vel universitate de licentiâ
 episcopi quasi in viâ ad maiores ordines
 suscipiendos versatur. In clericis verò
 coniugatis servanda est *Constitutio Bonifa-*
cii VIII. quæ incipit clericis qui cum unice c. 1.
de cler.

de cler. coniug. in 6. ut fori privilegio gaudeant, si alicuius ecclesie servitio vel ministerio ab episcopo deputati eidem ecclesie serviant, & clericali habitu ac tonsura utantur. Co. Tr. 5. 23. c. 6. Declaravit autem Congregatio ut clericus fori privilegio gaudeat requiri & sufficere ea, quæ ex prædictis sigillatim sunt annotata. Si verò quæ in aliquo ex istis capitulis cõprehensa sunt in clerico concurrat, sed aliquã occasione habitum à se gestari solitum ad breve tempus deposuerit, nõ idem fori privilegiũ amittere. An verò habitus sit clericalis, ad iudicis ecclesiastici cognitionem pertinere. Quibus autem calibus clericus ex Decreto Concilij fori privilegio non gaudet, nullam requirit monitionem, ut illud amittat. Congreg. Card. declarat. n. 4. Zerola Par. 1. v. clericus. Piafec. par. 2. c. 3. n. 14.

VII. Clericorum bona omnia tam temporalia, quàm spiritualia, seu ecclesiastica libera sunt à tributis Principum secularium. Ita Conc. Lateran. sub Alex. III. excommunicationis sententiam pronuncians in omnes laicos, qui post Canoniceam monitionem non cessant à clericis tributum exigere. Alterum Lateranense Concilium sub Innoc. III. omnes Constitutiones Laicorum contra hanc libertatem ecclesiasticam inanes, & irritas esse decernit. Idem à Clemente V. in concil. Vienn. & demum Tridentino factum est. Sess. 25. c. 20. Quin etiam Imperatorum legibus ita sanctum legimus. l. 16. C. Theodos. r. 1. & Cod. Iustiniani l. Sancimus de sacrosanctis ecclesiis. Equum sanè est hominibus Deo consecratis eiusmodi immunitatem largiri, cum in Ægypto legamus, eandem gratiam Sacerdotibus à Josepho indultam fuisse. Sed quæri potest de bonis, quæ antea laicorum fuerunt, an postquam eccle-

sia aut ecclesiasticis personis cesserunt, libera & immunia censeantur. Distinguunt meliores Theologi & Canonistæ inter onera, quæ debentur ratione contractus, & conventionem dominorum ipsis rebus inhærentia, & inter illa quæ ex legis, & regie iurisdictionis generaliter bonis imponuntur, veluti gabellæ. In his valere sententiam eorum, qui liberam pronunciant ecclesiam; in illis verò minime. Verum si usum & pacem attendas, in Imperio Rom. videbis prævalere illam civilis fori maximã, Res cum onere transit ad novum dominum: l. si convenerit ff. de pignor. act. quod minimum intelligi debet de onere perpetuo, & invariabili iuxta mentem Panormitani in c. 12. de vi & hon. cler. Tholos. de Rep. l. 3. c. 7. n. 43. & c. non minus de immun. eccl. Azor Tomo III. l. 5. c. 19. Suar. l. 4. cont. error. angl. c. 19. Barb. in c. Tributum 23. q. 8. Tanner l. 2. de libert. eccl. c. 13. Comitoli l. 1. q. 94. Reginaldi l. 9. c. 25. n. 380. Piafecii par. 2. c. 4.

VIII. Clerici coniugati, quamvis unicam & virginem sibi matrimonio iunxerint, ferantq; coronam & habitum clericalem, & alicui ecclesie serviant non gaudent immunitate rerum, & honorum suorum neq; ab onere tributi extimuntur. Abb. in c. Ex parte de cler. coniug. & c. ex litteris de vi & hon. cleric. Bald. in marg. Innoc. in v. clerici coniugati. Dynus in c. nemo n. 4. de Reg. iur. in 6. Glo. in c. Cum audiss. de rest. spol. Azor l. citato. q. 4. Zerola v. clericus Ad nonum. Less. c. 33. dub. 5. n. 40. Cum enim eiusmodi Clerici vitam læcularem amplexi sint, meritò privantur illis bonis, & privilegiis, quæ clericorum statui continentium concessa debeantur Sily. v. clericus 1. n. 6. & alii communiter V. Barb. in c. cit. clerici. Idem neq; ad sacros ordines, & administrati-

nes c.

mes ecclesiasticas admittuntur, neq; jurisdictionis ecclesiasticae capaces sunt. *Glo. in c. un. de cler. coniug. in 6. Laym. l. 1. tr. 5. c. 3. n. 2.*

IX. Exemptio clericorum in rebus civilibus, tam quoad bona, quam quoad personas, non est divini, sed humani iuris. Colligitur ex illo *ad Rom. c. 13. v. 1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Et infra- Ideo tributa praestatis. Sub omni animâ includi clericos etiam testatur S. *Chryf.* Unde sequitur illa simul de iisdem dici. *Ideo tributa praestatis.* Ut ergo non praestent, liberandi sunt privilegio Regû & principum. consentit *Vrbani Papa relatus. 23. q. 8. ubi cap. 22. Tributum inquit in ore piscis inventum est, quia de exterioribus suis, quae palam cunctis apparent, Ecclesia tributum reddit. Et pauld post. De exterioribus Ecclesiae, quod constitutum antiquitus est, pro pace & quiete, quâ nos tueri, & defendere debent, Imperatoribus persolvendum est. Idem agnoscit S. *Ambrosius in Orat. de traden. basilicis. si tributum petit Imperator non negatur Agri ecclesiae solvunt tributum. S. Gregorius l. 11. ep. 54. nō aliter probat, ad tribunal Iudicis saecularis non esse trahendos Sacerdotes, quâm quia sic ordinavit Iustinianus Imperator. Aliter argumentandum erat, si Iuris divini est exemptio, & pro eâ allegandâ S. Scripturae testimonia, quae huc usq; desiderantur. Decianus l. 4. c. 9. Covar. l. pract. 99. c. 31. Sigism. Staccia de iud. caus. civil. l. 7. c. 11. Sanch. l. 2. consil. c. 4. d. 55. Suar. l. 4. con. err. Angl. c. 20.**

Neq; obstat illud, si Principum gratia, & privilegio liberi sunt clerici, per eosdem privari iterum posse, sublatis privilegiis: quia non à solis illis profecta sunt,

sed Concilia & Pontifices idem sanxerunt. Orbis quoq; totus qua Catholicam fidem profiteretur acceptavit, & approbavit. Ac proinde non licet uni alicui Magistratui tollere, quod communiter indultum esse constat. *Valentia To. IV. diff. 9. q. 5. puncto 4.*

At, inquis, multis in locis, non saeculares tantum Principes, sed Ecclesiastici quoq; & Episcopi vectigal & tributum à clericis exigunt. Id enim verò tribuendum consuetudini, vel necessitati, vel quia alias communis per se omnium immunitas nunquam recepta & usurpata, vel tacito consensu abolita est. Interdum summi Pontificis indulto decimae & collectae à Regibus indicuntur & exiguntur. *v. Sanchez lo. cit.*

Quod verò *Bonifacii VIII. in c. quanta de Censibus* dicit iure humano & divino liberos esse clericos ab exactioibus, contrariam opinionem multis persuasit, quos allegat *Barbosa* in praedicto capite. Sed ita accipiendum est ut ly divino sumatur largius, quasi dicat, exemplo divino, quod nimirum *Genes. cap. 47.* extat. Vel certè ea opinione imbutus fuit *Bonifacius*, quam hodieq; multi Canonistae sequuntur. *v. Bellarm. l. 1. de cler. c. 28.* ubi cum in *Proposit. 5.* dixisset, exceptionem clericorum quoad bona introductum esse iure divino, subiungit, per jus divinum à se non intelligi praceptum divinum propriè dictum, sed quod ab exemptis, vel testimoniis testamēti Veteris, aut novi per quandam similitudinem deduci possit. Indeq; putat conciliari posse *Théologorum & Iurisperitorum* diversas sententias. *Reginald. l. 9. c. 25. n. 380. Medina de restit. q. 15. Comitatus l. 1. q. 93.*

C

Sotus

Sorus in 4. d. 25. q. 2. Az. III. l. 5. c. 19. ubi alios quoq; reperies. Less. c. 33. dub. 4.

X. Prædictis addi possunt alia privilegia, quæ Angelus, & Silvester enumerant. I. Clericus vindicare potest rem concessam ecclesiæ ante traditionem l. fin. C. de sacrosan. eccles. c. ex litteris de Consuetudine.

II. Facientes statuta contra clericos sunt excommunicati c. eos. de immun. in 6.

III. Soli clerici obtinere possunt beneficium ecclesiasticum, c. ex litteris de transact.

IV. Per literas contra laicum impetratas cum clausula generali, conveniri non potest. c. sedes. de rescriptis in Gloss. v.

Non tenetur sportulas dare c. cum ab omni de vi. & hon. clericor.

VI. De acquisitis etiam sub patria potestate liberè disponit. Auth. Presbyteros C. de Ep. VII.

De rebus suis recuperandis agere potest sine consensu patris. Auth. Presbyteros. C. de ap. & cler.

VIII. Clerici facere possunt Collegium, quod laicis non licet argum. c. fin. De relig. domib. Card. Tuschus conclus. 456. 1x.

Familia clerici eodem fori privilegio gaudet c. clericum II q. 7. ubi Glossa referens se ad 6.

indicatum est. d. 89. Maranta par. 4. dist. 11. pag. 98. Rodriq. To. III. q. 41. ar. 7. x.

Clericus inops non tenetur bonis cedere propter debita, neq; propterea in carcerem mittendus est. Abb. Imola. Ancharanus & alii in c. Odoardus 3. de solutionibus.

Non potest enim conveniri, nisi quatenus facere possit, deductis necessariis alimentis, ut ex cit. c. DD. communiter docent. Tuschus conclus. 376. Barb. in C. Odoardus de solutionibus. Maranta par. 6. §. tertius actus n. 56.

XI. Renunciare privilegiis suis clerici non possunt Innoc. III. c. si diligenti de fo. comp. Manifestè patet, quod non solum

naviti, sed etiam voluntariis pacifici non

possunt, ut læcularia iudicia subeant: càm non sit hoc beneficium personale, cui renunciarì valeat, sed potiùs toti Collegio ecclesiastico sit publicè indultum, cui privatorum pacto derogari non potest. Nec

juramentum licitè servari potuit, quod contra statuta Canonica illicitis pactio-

nibus informatur. Ex hoc cap. & aliis apud Laymannum citatis tr. de legib. c. 23. n. 20. sumitur generalis regula Privilegium in unius tantum personam collatum eiusdè renunciatione extinguit: illa verò minime, quæ principaliter in favorem Ecclesiæ, vel alicuius communitatis data sunt.

Ita Innoc. Hinc neq; Capitulum, neq; Conventus renunciare potest juri acquisito per consuetudinem, Statutum, aut Privilegium, si tale jus Ecclesiæ sit utile, aut honorificum: His adde, quòd exempti privilegio exemptionis renunciare non possunt, quia id cederet in præjudicium Papæ, vel Principis, qui liberos ab alterius jurisdictione suæ protectioni & potestati immediatè subesse voluit. Unde colligitur. I. Si in percussione suam clericus consentiat, non propterea excommunicationem vitari ab eo, qui percussit, quia ut vidimus, ex Innocentii III. verbis canon iste in gratiam totius ordinis ecclesiastici conditus est, cui nullius privati hominis temeritas obesse potest. Colligitur II. Si Iudicis laici sententiæ contra se lata Clericus consenserit, non idèdè privilegium fori amittere: imò, quod summè norandum monet Bern. Diaz. c. 74. si coram læculari Iudice, ne repellatur à lite, finxerit se laicum esse, re comperta iudex ecclesiasticus illum eripere è manibus iudicis laici poterit, ne eiusmodi technis jurisdictione ecclesiastica lædatur. Hinc merito impro-

batur.

hæur illud Gallia arrestum, cuius Rebutus meminit, quod clericus à sæculari iudice damnatus ad honorabilem emendam non possit executioni opponere primæ tonsuræ exceptionem. *Zerola V. clericus ad 12. Piafec. par. 2. c. 4. n. 24. §. neq; spsemet.*

§. VI.

Satisfit Dubiis.

Dub. I. An summi Pontificis permittu Laici possint esse iudices Clericorum, eosq; punire? R. *Segura Davalos in Directorio Iudicum ecclesiast. par. 1. c. 11.* Summum Pontificem spirituales causas Laico committere posse. *Glo. in c. 1. dist. 94. c. clericu nullus 11. q. 1. c. plures 16. q. 1. c. decernimus de iudiciis, ubi Barb. plures DD numerat.* Habet enim Papa absolutam potestatem in omnibus causis ecclesiasticis: ac proinde cum res & ratio exigit, Laico dare facultatem potest de clericis iudicandi. Non potest tamen jurisdictionem ordinariam principibus sæcularibus dare adversum clericos. *Menoch l. 3. de testib. §. 22. n. 61.* Illud enim non in ædificationem, sed destructionem cederet ecclesiasticæ disciplinæ. *Alu. Pelag. l. ar. 1. 44. Farinac. l. 1. q. 8. Salas de legib. q. 96. disp. 14. n. 103.*

Dub. II. An Laici per consuetudinem acquirere possint jurisdictionem in clericos? Causarum aliæ sunt merè spirituales, aliæ merè temporales, aliæ mixtæ seu quasi spirituales, qualis est, cum agitur de

recuperanda possessione beneficii ecclesiastici, qua per Laicum injustè spoliatus es. *Hoc posito.* R. Fieri potest, ut alicubi consuetudo vigeat eiusmodi mixtas causas apud iudicem sæcularè agendi & definiendi. Nam ad Magistratum & Principes laicos pertinet cura conservandi pacem & tranquillitatem reip. Ac proinde si quis civium clerico injuriam faciat, in simili materia iudicare & vindicare possunt. Quod si summi Pontificis consensum requiris, dicent adesse virtuales seu tacitam. Sic esse morem in regno Neapolitano testatur. *Covarr. l. 99. pract. c. 35.* In Gallia quoq; iudicari de eiusmodi causis etiam cum inter solos clericos agitur, testes sunt *Guido Papa, Aufrerius & alii apud Covar. lo. cit.* Contrarium tamen plures asserunt, prædictam consuetudinem omninò reprobantes ex communi sententia Doctorum in c. Clerici de Iud. eò quod potestas iudicandi clericos juris divini sit; & nulla consuetudo vim habeat contra libertatem ecclesiasticam. *c. Noverunt. de sent. excomm. c. clericus. Auth. Cassa C. de sacrosan. ecclesiis Iul. clarus l. 5. §. ult. q. 36. n. 3. Azor l. 1. l. 5. c. 12. Tuschus. concl. 9. Baldus in c. clericus de iudic. Butrius Decius. Panormitanus Filliuc. tract. 16. c. 10. n. 263 Felinus in c. 2. de maj. & obed.* Nam laicus, aiunt, incapax est jurisdictionis spiritualis, ac proinde nullo tempore eam præscribere potest. *c. causam de prescriptionibus.* Adde, quod in Rota & Curia Romana, *Azorio teste,* quotidie contradicitur, præfatæ consuetudini, quam in Hispaniâ & Galliâ prætendunt.

Dub. III. An familia episcopi laica fori privilegio exempta sit à iudicio

C 4

dicio

dicio seculari? R. esse, ut DD. magno numero allegati apud Barb. colligunt ex c. Dilecto. de off. Archidiacon. Et confirmatur auctoritate congregationis super negotiis episcoporum & regularium. Cum enim Episcopi Sorani capitaneus in carcerem à magistratu seculari coniectus esset, censuit prædicta congregatio non iure factum esse, actaq; irrita declaravit. Eadem congregatio episcopo Vasonens. An Camerarius suus fiscalis, eiusq; familiares privilegio fori & immunitate ab oneribus personalibus gauderent, respondit gaudere & ad subeunda personalia civitatis munera minimè teneri. Et hoc extendi debet ad familiam episcopi titularis tantum, ita tamen, ut illorum famuli ac familiares ab episcopo loci ordinario puniantur. Idem de familia Vicarii episcopi, imò cuiuscunq; ecclesiastici, ac clerici saltem quoad servos perpetuos etiam Mauros &c. dicendum, modò non obstant statuta particularia, vel consuetudo loci.

Porro ad familiam episcopi non tantum maiores illi Præfectus Cancellarius, Camerarius, fiscalis, secretarius, & similes, sed etiam Notarii, Carcerarii, lictores aliiq; ministri pertinent Barb. ló. cit. Diana v. Eccles. Privileg. fori. n. 31. Zerolam. par. 1. v. Episcopus n. 11.

Dub. IV. An clericorum coniugatorum uxores privilegio fori gaudeant cum maritis suis. R. Ex c. clericis, qui cum de cler. coniug. in 6. ubi privilegium illud clericis conceditur, adeoq; colligunt, etiã ad illorum uxores extendi. Diana tr. 1. de immunit. escl. resol. 41. Avilés, Perez. Barb. l. cit. repugnante Sanchez l. 7. de Matr. d. 47. led ad civiles causas extendi non debet propter

manifesta illa textus citati verba pro illorum excessibus vel delictis, quæ indicant, causas contractuum & negotiorum civilium excludi. Quo etiam pertinet illud. In ceteris autem quemadmodum Barb. notat.

Unde sequitur, prædictos clericos eoram seculari iudice de debitis pecuniariis, pactis, & similibus conveniri posse, & ab eodem pro merito puniri. Quod verò aliqui de concubinis clericorum, quasi eodè favore fruatur, apud Zypaũ c. 13. dicunt, evanidum est, nisi de punitione intelligatur. Nam quia cum personæ DEO consecratis peccant, ratione delicti ecclesiastico iudici subiiciuntur, quemadmodum Luc. de Grass. q. 2. c. 10. n. 17. & Barbosa in c. eos qui dist. 32. fufius declarat, de filiis autem clericorum nemo dubitat, ut nec de iis, qui sub obedientia in monasteriis, & cœnobiis serviunt. V. Conc. Tr. sess. 24. c. 11. Sanchez ló. cit.

Dub. V. An Magistratus laicus cognoscere & iudicare possit de causis clericorum, quando ecclesiastici Prælati negligentibus sunt?

Affirmant ex recentioribus aliqui Covarruviam secuti, his rationibus inducti: 1. Quia aliter resp. salutis & incolumitatis parum consulitur, dum Magistratus ecclesiasticus dormit, & secularis non potest punire delicta, quæ leges impunita esse non permittunt. 11. Ex c. filiis vel nepotib. 16. q. 7. constat Archiepiscopis & episcopis negligentibus punitionem eorum rectorum, qui bonis ecclesiasticis abutuntur, licere patronis ecclesiarum Regem adire, ut illi malo medeatur 111. in c. Principes 23. q. 5. insinuat, sæculi Principes eam potestatem habere, ut super

superborum cervices comprimant, & quod fieri non potest per ecclesiasticam disciplinam, ab ipsis iuxta disciplinam reip. utilem executioni mandetur. *iv.* Non est maior ratio, cur negligente iudice civili ecclesiasticus locum illius suppleat, quàm è contrario: Sed Canones prius illud admittunt. *c. Licet. 1. & c. ex renore. c. ex transmissa de fo. com.* ergò etiam posterius permitti debet. *Deniq; in c. Principes & c. filiis, & nepotibus. Item c. administratores 23. q. 5.* sancitum est, administratores secularium dignitatum, qui ad ecclesiarum tuitionem, pupillorum ac viduarum protectionem rapaciumq; refrenationem constituti esse procul dubio debent, quoties ab episcopis & ecclesiasticis viris conventi fuerint, eorum querimonias attendere audiant, & examinent, ac diligenti studio corrigant. *Item in c. si quis cum clerico 21. q. 1. Auth. & clerici:* ut apud proprios episcopos primum conveniantur. *Collat. 6.* planè habetur, episcopo negligente, aut recusante, quia non vult, aut quia non potest, ad civilem iudicem veniendum esse. *Ita illi non absere.* Non patetis tamen videtur probabilius eam licentiam laico Magistratui non competere. *Ita Gofr. Archid. Ioan. Andr. & Abb. in c. Qualiter, & quando de iudicis, ubi manifestè Innot. III. definit,* Ne pro defectu iustitiæ clerici trahantur à laicis ad iudicium seculari: quod omnino fieri prohibemus. Neq; idèò impunitas scelerum crecet, quia si inferior Magistratus indormiat, adeundus superior est, utq; dum ipse Pontifex consulatur. Inter non Catholicos & infideles autem quid, *inquis fiet?* Id nimirum, quod rectè suader ratio, quia necessitas legem non agnoscit. Ad Canones in con-

trarium allatos, dicendum, abrogatos esse illos, qui mitigationem non recipiunt. Neq; id mirum videri debet, quia dies posterior magister est precedentium: & non pauca olim permissa fuerunt, quæ certis & iustis de causis postmodum immutata fuerunt. *V. Az. 1. l. 5. c. 14. q. 2. Reginald. l. 9. c. 26.*

Dub. VI. Virum à Laicis, capi, includi ac detineri aliquando possent clerici, & in quibus causis, vel casibus? *R. Menochius in casu 180. ex Phil. Decio tres assignat, quorum Primus est:* Si Laicus videat necessarium hinc & nunc detineri, ut Iudici ecclesiastico sistatur puniendus. *Abb. in c. cum non ab homine de iudic. Secundus.* Quando necessarium videtur ad obvian- dum alicui delicto, vel damno, quod timeretur. *Decius in c. cum non ab homine. Tertius.* Si post commissum facinus suspectus sit de fugâ *Bart. in l. 1. si quis in servit. ff. de furtis. Zypaus de iurisd. eccl. l. 1. c. 16. Navarrus c. 27. n. 82,* Casus exemptos ab excommunicatione numerat 8. I. repellere & verberare clericum invasorem. II. Detinere fugientem propter debita, ut Præ- lato suo præsentetur. III. Capere de- prehensum in flagranti. *iv.* Inventum noctu, cum præsumptio est, aliquo delictis me- ditari. *v.* Alcere & impedire volentem delinquere. *vi.* Auferre enses paratos ad nocendum, aut cogere, ut equo descen- dat. *vii.* Ladere vel mutilare repertum inhonestè agentem cum uxore, matre, vel sorore. *viii.* Detinere inventum domi, & colloquentem cum uxore quavis honestè, si monitus non abstinere. Licetbit autem detinere non amplius, quàm 20. horarum spatio, ut Magistra- tum suo sistatur. *V. Armillam. V. excom-*

municatio? Pari modo excommunicatio-
nem non incurrit i. percutiens clericum,
qui miles factus est, vel se immiscet enor-
mitatibus. ii. eum, qui publicè exercet
officium cauponis, vel lanii. iii. Eum, qui
mimicam exercet. iv. Eum, qui bigamus
est. v. Si turbam summovendo simul im-
pellat aut tangat clericū multitudini im-
mixtum, modò absit animus offendendi.
Bonac in ff. tr. Ecclesiastica libertas. Riginaldus
l. 9. c. 26. Sayrus l. 3. c. 28. Toletus l. 1. c. 24.
Piascius par. 2. c. 4. num. 25. Tuschus
concl. 386. & alii apud Barb. in c. cum non
ab homine. de sent. excomm. & c. si quis.
suadente 17. q. 4.

Dub. VII. Antonius à iudice laico
captus clericum se esse clamat, & remitti
ad iudicem ecclesiasticum flagitat, at lai-
cus iudex non esse clericum putat, quid
facto opus? R. Si Antonius captus ha-
bitum defert, aliasq; qualitates clerico
necessarias exhibet, in dubio ad iudicem
ecclesiasticum pro decisione litis remit-
tendus est. *Iul. Clarus §. fin. q. 36. n. 24.*
Covarr. practica. c. 33. Rebuff. in tract. except.
n. 200. Menoch. de presumpt. l. 6. de presumpt.
76. Zerola par. 1. v. clericus Farinac. in praxi
q. 8. n. 33. Diana p. 1. tr. 2. resol. 27. Ratio,
quia status alicuius videtur esse, in quo
d.prehenditur, donec de contrario ha-
beatur cognitio. Sic enim pro ingenuo
habemus, qui talis apparet, donec al-
liud exploretur. Nihilominus aliam o-
pinionem & praxin tinentur Lusitani
& Galli, ut supra ex Covarr. indica-
vimus Dubio 111. Ajunt namque quæ-
stionem facti esse, cuius cognitio non
sit à foro sæculari aliena, & consue-

tudine iam diu obtentum, ut Magi-
stratus sæcularis de quæstionibus facti
etiam circa materiam aliàs spiritualem
cognoscat, ut si de matrimonii con-
tractu, an unquam celebratus sit,
controversia incidat, vel de legitima-
tione filiorum, & aliis multis simili-
bus, quæ explicat *Bart. in l. Omni no-*
vatione C. de sacrosan. eccl. Menoch. concl.
366. & alii. Verum illis omnibus re-
sistit textus in *c. si index laicus de sent.*
exc. in 6. cuius auctoritate commu-
nem esse ptiozem opinionem agnoscit
Covarr. pract. q. 33. Maranta. Iul. Clarus
& alii in Remissionib. allegati Conc. Trid.
sess. 23. c. 6. An verò consuetudo aut
privilegium aliquod serviat Hispano-
rum, & Gallorum praxi alterius con-
siderationis est. *V. Cardin. Tuschum. v.*
clericus conclus. 385. & 386.

Dub. VIII. An statutum Magistra-
tus vel reip. civilis & laicæ, ne immo-
bilia bona vendantur aut alienentur
cuiquam extra familiam, &c. Cleri-
cos liget? *Andr. Gail l. 2. Obsent 32. n. 5.*
in quibusdam Germaniæ locis esse sta-
tuta affirmat, quibus eiusmodi alie-
natio prohibeatur etiam clericis qui pa-
trimonialia possident: Item alia sta-
tuta, quibus prohibentur subditi in
specie alienare res immobiles in eccle-
siasticas personas: eaq; statuta, si re-
ctè considerentur, non esse adeo ex-
orbitantia, neque contra libertatem
ecclesiasticam, sed magis ad publicam
utilitatem & conservationem familiæ,
atque agnationis spectare: *text. in l. 1.*
§ fin. C. de caducias tollendis l. Utilitas C.
de Prj.

de Primipilo. Ita sentire etiam per multas rationes Signorolum de Homodeis consil. 21. quod nimirum dispositio illa non sit censenda contra libertatem ecclesiasticam, cuius auctoritate aggravatur persona ecclesiastica, publica utilitate hoc exigente: imò non gravatur persona ecclesiastica, sed potius subditorum potestas limitatur l. ad instructiones. C. de sacrosan. eccl. c. Pervenit. extra de immun. eccl. Baldus in c. Ecclesia S. Mariae n. 8. ubi dicit valere statutum factum in favorem reip. etiam si sit contra clericos: Multa enim favore reip. conceduntur, quæ aliàs non concederentur l. utilitas l. ita veneratus v. multa autem. ff. ad leg. Aquil. Ita Guil. addens in Camera Spirensi quoque approbari eiusmodi statuta, quibus clericis in acquirendo prohibetur alienatio honorum extra familiam. R. Eiusmodi statuta clericos non ligare, propter defectum potestatis in Magistratu seculari. Cum enim clerici Magistrati ecclesiastico tantum subsint, & propterea immunes sint ab omni onere, quo vel personæ vel bona illorum gravantur, cessat omnis Questio an statutum de non alienandis bonis, eo modo, qui damnosus est ecclesiasticis, respectu illorum vim ullam habeat. Baet. Epo. l. 1. de iur. sacro c. 2. n. 178. Martinez in 12. S. Tho. q. 96. a. 5. novissime Tho. del bene de comitis sect. 16. dub. 4. & alii apud Barb. citati in Prætermisssis ad c. Ecclesia S. Mariae de constitut. Vnde sequitur Andr. Guillelmus cum suis in favorem reip. magis quam Ecclesiæ propensos scripsisse, quod po-

liticis, non verò, ecclesiasticis doctoribus convenit: quia in dubio causa Ecclesiæ fovorabilior censeri debet. Nec rationes illorum aliud probant, quam conveniens rationi & aequitati esse, ut clerici, quia in eadem reip. aut civitate continentur, ut cives communium onerum participes fiant: quod minimè negamus. Magna reip. utilitas aut necessitas facere potest, ut sine respectu omnibus imponatur, statutum vel onus aliquod: quamvis consultum est, in eiusmodi eventibus absque Summi Pontificis consensu nihil decernere. V. Covarr. in relect. c. possessor. par. 2. §. 4. cir. finem. Layman. l. 1. tr. 4. c. 13. numer. 4. & Azor l. 1. c. 13. ubi plures in particulari questiones movet.

Dub. IX. Quando amittat privilegia sua Clericus. R. Præterea, quæ §. 5. n. 3. diximus amittere i. Quando se enormitatibus miscet, cuiusmodi est professio lenonum, proditio patriæ, Societas latronum, parricidia, & his similia. ii. Cum deprehenditur in crimine flagrante, vel periculo proximo. iii. Cum neque tonsuræ, neque habitu statum clericalem proficitur, quasi nolit, vel pudeat: nisi post trinam monitionem resipiscat. iv. Cum impunè grassatur, in eadem laicorum, & Magistratus ecclesiasticus non adhibet remedium. v. Si per Assassinos quenkam occiderit, quo eventu capi à quolibet, verberari & occidi potest. vi. Si Sodomita fuerit, non tantum amittit privilegia sua, sed

sed etiam beneficium, & officium, & dignitatem iuxta *extrav. Pii V* apud *Navarr. c. 27. n. 219.* Illud quoque à *Laymanno l. 1. Tr. 5. par. 2. c. 5.* bene notatur clericos in sacris ordinibus constitutos non amittere privilegium fori, nisi eo propter crimen

aliquod, per Iudicis sententiam priventur. *Covar. l. 7. var. c. 20. Silv. v. clericus 113. Barb. in c. præterea de apostat. Item in c. clericis de cler. coniug. Zerola v. clericus. n. 16. Fachionius l. 9. c. 28. Jacob. de Grass. l. 2. c. 3. n. 4. & seq.*

TITULUS II.

De Beneficiatis.

Rostquam in communi vere Clerici deseruit, (tempore *Silvestri I.* ut *Carolus à Mansfeld* post alios docet *c. 6. militia sacra*) sua cuique portio in alimoniam tributa est, quæ Canonica portio primùm, mox Beneficium ecclesiasticum appellata est, cuius quia non unum genus est, magnam differendi materiam Canonum Doctoribus attulit. Quæ igitur in rem nostram, breviter examinabimus.

§. I.

Quid Beneficium, & quoruplex?

I. Beneficium ecclesiasticum nihil aliud est, quam *Ius perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis propter aliquod officium spirituale, auctoritate Ecclesie constitutum.* Explico Dicitur.

- Ius perpetuum.* Intellige, per se & ex natura sua. Aliquæ enim fieri potest, ut non sit perpetuum. Bona & fructus Ecclesie non vocantur beneficia, nisi materialiter, seu objectivè, quemadmodum Ecclesia subinde appellatur ædes sa-

era II. *Ex bonis ecclesiasticis, quæ nimirum Deo consecrata, & Ecclesie donata sunt.*

- III. *Propter officium aliquod spirituale.* cuiusmodi est cura animarum, chorus, lectio horarum canonicarum, &c. Unde illud vulgò receptum, *Beneficium datur propter officium.* Videlicet, ne Ministri necessarii desint. Et *Calvinus dixit. l. 4. instit. c. 3.* longè absurdissimum esse, quòd pueri quoque vix decennes Papæ concessione episcopi facti sint. Hi enim, ut maxime velint nullo fungi ecclesiastico munere possunt.
- IV. *Additur Auctoritate Ecclesie constitutum.* ne quis fortè divino iure putet constitutum esse contra communem Doctorum sensum, fundatum in *c. 1. & 2. dist. 22.* ubi dicitur à Romano Pontifice institutos esse Archiepiscopos, Episcopos, & alios dignitatum gradus. *Canis in Reg. 1. iuris in 6. Layman l. 4. tr. 2. c. 1. Barbosa in c. omnes dist. 22.*

II. Beneficiorum genera permulta sunt, Nam. 1. *ex c. cum de beneficio tit. de præbendis in 6.* colligitur, alia esse Regularia, alia Sæcularia. Regularia vocantur, quæ illis solis conferri possunt, qui sub regula aliqua solenni Religionis voto astricti sunt. Sæcularia, quæ participant omni

vot